

2022–2030 metų sveikatos priežiūros kokybės ir efektyvumo didinimo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 11-002-02-11-01 „Gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą“ projekto finansavimo sąlygų aprašo Nr. 3
3.2 priedas

(Patikros lapo dėl valstybės pagalbos ir *de minimis* pagalbos buvimo ar nebuvimo forma)

PATIKROS LAPAS DĖL VALSTYBĖS PAGALBOS IR *DE MINIMIS* PAGALBOS BUVIMO AR NEBUVIMO

2022-10-

(Pildoma priemonės veiklos ar poveiklės vertinimui)

Priemonės veiklos ar poveiklės numeris	Poveiklė Nr. 11-002-02-11-01-03-03
Priemonės veiklos ar poveiklės pavadinimas	Pažangos priemonės „Gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą“ veikla – „Pažangių ir įrodymais pagrįstų technologijų sveikatos sektoriuje diegimas“, poveiklė – „Genomo tyrimams atlikti reikalingos įrangos įsigijimas ir tyrimų atlikimas“.
Už priemonę atsakinga ministerija (-os) (paramos / pagalbos teikėjas)	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija
Pagal priemonės veiklą ar poveiklę numatytos remti veiklos	Pagal priemonės poveiklę remiama projekto veikla – žmogaus genomo sekos nustatymo tyrimams būtinos įrangos įsigijimas ir viso žmogaus genomo sekos nustatymo tyrimų atlikimas.
Galimi pareiškėjai/partneriai pagal priemonę ar poveiklę	Pareiškėjas: 1. VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos. Partneriai: 1. VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos; 2. Nacionalinis vėžio institutas.

(Pildoma projekto vertinimui)

Projekto numeris	-
Projekto pavadinimas	
Projekto vykdytojo / galutinio naudos gavėjo pavadinimas	
Projekto partnerio (-ių) pavadinimas	

I. Valstybės pagalbos požymių identifikavimas pagal priemonės veiklą ar poveiklę / projektą remtinose veiklose ¹			
1.	Ar finansavimą tiesiogiai ar netiesiogiai numatoma teikti ūkio subjektams (-ui) ūkinei veiklai vykdyti?	☐ Taip	☒ Ne <i>(Patikros lapą pildant projektui, neigiamai atsakius, kiti patikros lapo klausimų atsakymai žymimi „nevertinama“)</i>
Ūkio subjektai – įmonės, jų junginiai (asociacijos, susivienijimai, konsorciškai ir pan.), įstaigos ar organizacijos, ar kiti juridiniai ar fiziniai asmenys, kurie vykdo ar gali vykdyti ūkinę veiklą Lietuvos Respublikoje arba kurių veiksmai daro įtaką ar ketinimai, jeigu būtų įgyvendinti, galėtų daryti įtaką ūkinei veiklai Lietuvos Respublikoje. Lietuvos Respublikoje viešojo administravimo subjektai laikomi ūkio subjektais, jeigu jie vykdo ūkinę veiklą. Vertinant, ar subjektas yra priskiriamas ūkio subjektui, jo statusas neturi lemiamos reikšmės, taip pat lemiamos reikšmės neturi ir tai, ar subjektas yra įsteigtas pelnui siekti, esminis kriterijus – ar vykdoma / numatoma vykdyti veikla yra priskiriama ūkinei veiklai. Subjektas, vykdamas tiek ekonominę, tiek neekonominę veiklą, turi būti laikomas ūkio subjektu tik ekonominės veiklos atžvilgiu. Ūkinė veikla – visokia gamybinė, komercinė, finansinė ar profesinė veikla, susijusi su prekių (paslaugų) pirkimu ar pardavimu, išskyrus, kai fiziniai asmenys prekę (paslaugą) įsigyja asmeniniams ir namų ūkio poreikiams tenkinti. Teikiant finansavimą infrastruktūros objektams / įrangai (ilgalaikiam turtui) įsigyti, ūkinė veikla turi būti vertinama 3 lygmenimis: • statytojo / savininko; • valdytojo; • galutinio naudotojo (galutinio naudos gavėjo – GNG). Ūkine veikla nėra laikoma, kai valstybė veikia „vykdydama valdžios įgaliojimus“² arba kai valstybės sektoriaus subjektai veikia „kaip valdžios institucijos“³. Jeigu valstybės sektoriaus subjektas vykdo ūkinę veiklą, kuri gali būti atskirta nuo valdžios įgaliojimų vykdymo, tai subjektas, vykdydamas tą veiklą, veikia kaip ūkio subjektas. O jeigu tos ūkinės veiklos negalima atskirti nuo valdžios įgaliojimų vykdymo, visa to subjekto vykdoma veikla yra su tuo valdžios įgaliojimų vykdymu susijusi veikla, todėl nepatenka į ūkio subjekto sąvokos taikymo sritį. Tokioms veikloms priskiriamų veiklų pavyzdžiai (šis sąrašas nėra baigtinis): a) kariuomenė arba policija; b) oro navigacijos sauga ir kontrolė; c) jūrų eismo kontrolė ir sauga; d) kovos su tarša priežiūra; e) laisvės atėmimo nuosprendžių organizavimas, finansavimas ir vykdymas; f) viešiesiems tikslams naudoti skirtų duomenų rinkimas remiantis teisės aktuose atitinkamiems ūkio subjektams nustatytu įpareigojimu atskleisti tokius duomenis. Ūkine veikla gali būti nelaikoma dalis veiklų socialinės apsaugos, sveikatos priežiūros, kultūros, švietimo ir mokslinių tyrimų sektoriuose, kaip apibūdinta Komisijos pranešime dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje vartojamos valstybės pagalbos sąvokos (2016/C 262/01). Taip pat ūkine veikla nėra laikoma viešos infrastruktūros objektų, neskirtų ūkinei veiklai vykdyti, statyba.			

¹ Vertinant valstybės pagalbos kriterijus vadovaujasi Europos Komisijos pranešimu dėl valstybės pagalbos sąvokos ir teismų praktika (angl. Commission Notice on the notion of State aid pursuant to Article 107(1) TFEU, jei taikoma).

² Plačiau su šia sąvoka galima susipažinti 1987 m. birželio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo Komisija prieš Italiją, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, 7 ir 8 punktuose, kuriuose nurodyta, kad įgyvendindamos joms priskirtus įgaliojimus valstybės institucijos gali įgyvendinti tiek valstybinės valdžios funkcijas, tiek užsiimti ūkine-komercine veikla įgyvendindamos ūkio subjekto funkcijas.

³ Plačiau su šia sąvoka galima susipažinti 1988 m. gegužės 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo Bodson, 30/87, ECLI:EU:C:1988:225, 18 punkte.

Pasirinkimo pagrindimas

Žmogaus viso genomo sekoskaitos tyrimai

2003 m. pasaulyje pirmą kartą nuskaičius žmogaus genomą, atsirado galimybė genetinius duomenis ateityje pritaikyti kasdienėje praktikoje, atveriant naujas galimybes klinikinėje praktikoje pradėti taikyti personalizuotos individualizuotos medicinos principus. Neabejojama, jog personalizuota medicina klinikinėje praktikoje turės tiesioginį poveikį tiek individualiam pacientui, tiek bendrai populiacijai, šalies sveikatos sistemai, mokslui bei šalių ekonomikai.

2018 m. Europos Komisija ėmėsi iniciatyvos sukurti bendras Europos genomų nuskaitymo ir genomo informacijos naudojimo gaires. Tai bendra Europos šalių iniciatyva, kuri padės gausybę genomo duomenų padaryti prieinamais ir naudingais sveikatos priežiūros inovacijų kūrimui. Tarp pirmųjų trylikos Europos šalių, pasirašiusių bendrų veiksmų deklaraciją, yra ir Lietuva.

Siekiant aktyviai įsijungti į pasirašytos deklaracijos „Mažiausiai vieno milijono nuskaitytų genomų prieinamumas Europos Sąjungoje iki 2022 metų“ (angl. „Towards Access to at Least 1 Million Sequenced Genomes in the European Union by 2022“) įgyvendinimą ir reikšmingai prisidėti prie Europos šalių iniciatyvos, būtina atnaujinti įstaigų, gebančių atlikti viso žmogaus genomo nuskaitymą laboratorinę įrangą, sukurti informacinių technologijų išteklius, kuriuose būtų kaupiami, saugomi bei analizuojami žmogaus genomo tyrimai. Reikalingi ir svarbūs žingsniai nacionaliniu mastu – būtina sukurti teisinę žmogaus genomo tyrimų bazę, tvarų tyrimų finansavimo modelį, vystyti tarptautinį bendradarbiavimą. Nauda Lietuvos pacientams, susijusi su dalyvavimu šiuose veiksmuose, yra retų, onkologinių ir kitų sudėtingų ligų savalaikis nustatymas, personalizuotos (geriausiai konkrečiam ligoniui tinkamos) medicinos vystymas, veiksmingas prevencinių programų įgyvendinimas. Iniciatyvai koordinuoti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2021 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. V-867 yra sudaryta Retų ligų sveikatos politikos grupė.

Vilniaus universiteto Medicinos fakultete yra sukurtas Lietuvos populiacijos tyrimų tinklas, integruojantis įvairių šiuolaikiniams žmogaus genomo ir regulomo tyrimams svarbių sričių specialistus, klinikinę ir eksperimentinę bazę, bioinformacinės ir biostatistinės analizės platformas, įdiegimo į Lietuvos asmens sveikatos priežiūros sistemą potencialą. Tokiu būdu yra kaupiami Lietuvos populiacijos viso žmogaus genomo duomenys (daugiau nei 100).

Lietuva aktyviai dalyvauja Europos referentinių centrų tinklų (ERN) veikloje, kitose tarptautinėse tinklinėse struktūrose (BBMRI-ERIC ir kt.), padedančiose kurti Lietuvos genominės medicinos ir biobankų infrastruktūrą, būtiną kokybiškų genomo ir klinikinių duomenų surinkimui bei atvėrimui. Siekiant atlikti Lietuvos populiaciją atspindinčios reprezentatyvios imties viso žmogaus genomo sekos nustatymo tyrimus, pagal pažangos priemonės Nr. 11-002-02-11-01 „Gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą“ (toliau – Pažangos priemonė) veiklos „Pažangių ir įrodymais pagrįstų technologijų sveikatos sektoriuje diegimas“ poveiklę Nr. 3.3 „Genomo tyrimams atlikti reikalingos įrangos įsigijimas ir tyrimų atlikimas“ (toliau – Poveiklė) planuojamas projektas, kurį įgyvendinus Lietuvoje bus sukurta reikiama infrastruktūra, reikalinga Lietuvos populiaciją atspindinčios reprezentatyvios imties viso žmogaus genomo sekos nustatymo tyrimams atlikti. Siekiant, kad Lietuvos populiaciją atspindinčios reprezentatyvios imties viso žmogaus genomo sekos nustatymo tyrimai būtų atliekami Lietuvoje reikiama apimtimi, reikia išplėsti pirmiau minėtų tyrimų atlikimą šalies universitetų ligoninėse (Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninėje Kauno klinikose bei VšĮ Vilniaus universiteto ligoninėje Santaros klinikose) ir Nacionaliniame vėžio institute. Šiuo metu Lietuvoje žmogaus viso genomo sekoskaitos tyrimai atliekami tik mokslo tikslais ir nėra apmokami Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis. Tikimasi, kad apmokėjimo įkainis už žmogaus viso genomo sekoskaitos tyrimą, kuris būtų apmokamas iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, bus nustatytas iki projekto įgyvendinimo pabaigos.

Šis projektas leistų sukurti tvarų genominės medicinos tinklą šalyje ateities personalizuotos medicinos plėtrai, sutelkti aukščiausios kompetencijos žmogiškuosius išteklius ir inovatyvią įrangą sėkmingam įsijungimui į ES tinklines struktūras, pasitarnautų Europos 1 mln. genomų tyrimo duomenų atvėrimui ateities personalizuotos medicinos inovacijoms kurti. Šia veikla taip pat prisidedama prie Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane „Naujos kartos Lietuva“⁴ suplanuotos paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimo bei inovacijų skatinimo reformos įgyvendinimo.

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane „Naujos kartos Lietuva“ suplanuotos veiklos „Pažangių ir įrodymais pagrįstų technologijų sveikatos sektoriuje diegimas“ aprašyme minimos konkrečios sveikatos priežiūros įstaigos, kurios gali įgyvendinti projektą, kadangi šios įstaigos turi didžiausią patirtį šioje srityje, t. y. įstaigose dirba pasirengę specialistai, galintys interpretuoti viso žmogaus genomo sekoskaitos tyrimų rezultatus, turi išvystytą infrastruktūrą, kur reikalingos palyginti nedidelės investicijos). Taip pat įstaigos, kurios sutiko ir dalyvauja iniciatyvoje „Towards Access to at Least 1 Million Sequenced Genomes in the European Union by 2022“, kurios metu apsispręsta pradėti nuo retomis ir onkologinėmis ligomis sergančiųjų pacientų viso genomo sekoskaitos tyrimų atlikimo ir pasiekiamumo užtikrinimo (VšĮ Vilniaus universiteto ligoninėje Santaros klinikose yra 39 retų ligų kompetencijos centrai, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninėje Kauno klinikose – 25, Nacionaliniame vėžio institute – tikrasis Retųjų vėžinių susirgimų (EURACAN) Europos referencijos tinklo narys).

Galimas projekto vykdytojas ir partneriai yra Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos viešosios asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kuriose teikiamos stacionarinės ir ambulatorinės konsultacinės asmens sveikatos priežiūros paslaugos. Ligoninės yra finansuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo ir kitų valstybinių išteklių ir savo paslaugas teikia nemokamai pagal visuotinės aprėpties principą. Taip pat galimas projekto vykdytojas ir partneriai yra universitetų mokslo bazės, kurios dalyvauja atliekant plataus spektro mokslinius tyrimus bei yra įsitraukę į Europos Komisijos vykdomą iniciatyvą – Mažiausiai vieno milijono nusekvenuotų genomų prieinamumas Europos Sąjungoje iki 2022 metų“ (angl. „Towards Access to at Least 1 Million Sequenced Genomes in the European Union by 2022“).

Projekte, įgyvendinamam pagal Pažangos priemonės Poveiklę, nebus teikiamos paslaugos ar nuomojama infrastruktūra ekonominei veiklai vykdyti.

2.	Ar finansavimas iš valstybės išteklių ūkio subjektams (-ui) suteiktų / suteikia išskirtinę ekonominę naudą, kurios jie / jis negautų rinkos sąlygomis?	☐ Taip	☐ Ne	☒ Nevertinama
----	---	-------------------------------	-----------------------------	---

Išskirtinė ekonominė nauda. Vertinama, ar finansavimas ūkio subjektui teikiamas palankesnėmis sąlygomis, nei jis galėtų gauti rinkoje. Teikiant finansavimą veiklai vykdyti, nauda turi būti vertinama tiek paramą gaunančios subjekto lygmeniu, tiek galutinio naudos gavėjo lygmeniu. Jei finansavimas teikiamas infrastruktūros objektams ar įrangai (ilgalaikiam turtui) įsigyti, finansavimo nauda turi būti vertinama infrastruktūros statytojo / savininko, valdytojo ir galutinio naudos gavėjo lygmenimis. Pavyzdžiui, negrąžintina subsidija, lengvatinė paskola (su mažesnėmis nei rinkoje palūkanų normomis ar kitomis lengvatinėmis sąlygomis), suteikiama neapmokestinama garantija paskolai arba apmokestinama ne rinkos kaina. Išskirtinė nauda ūkio subjektui gali būti suteikta įvairiais būdais. Nėra skirtumo, kokiais būdais teikiama valstybės pagalba, – svarbus jos poveikis.

Siekiant nustatyti, ar finansavimas suteikia išskirtinę ekonominę naudą, yra naudojamas privataus rinkos investuotojo principas. Jei įmonė negautų šių lėšų analogiškais sąlygomis privataus kapitalo rinkose, vadinasi, šių lėšų teikimas gali būti valstybės pagalba. Šiuo atveju būtina nustatyti, ar privatus investuotojas investuotų į šią įmonę tokiomis pat sąlygomis, vertindamas tik potencialią savo investicijų grąžą ir neatsižvelgdamas į

⁴ <https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/Naujos%20kartos%20Lietuva%20planas.pdf>

regioninius ar socialinius veiksmus. Jei privatus investuotojas neinvestuotų į tokią įmonę, vadinasi, suteiktos lėšos gali būti valstybės pagalba.

Jei numatoma, kad finansavimas bus skiriamas ūkio subjekto sąnaudoms, atsiradusioms dėl viešųjų arba visuotinės ekonominės svarbos paslaugų įsipareigojimų⁵ valstybei (savivaldybei), padengti, išskirtinės ekonominės naudos buvimas vertinamas pagal *Altmark*⁶ kriterijus. Ūkio subjektui nėra suteikiama išskirtinė ekonominė nauda, jeigu:

- veikla atitinka visuotinės ekonominės svarbos paslaugų požymius⁷, jos užduotys ir įpareigojimai aiškiai apibrėžti;
- viešųjų paslaugos išlaidų kompensavimo kriterijai objektyvūs, skaidrūs ir nustatyti iš anksto;
- kompensacija neviršija grynujų paslaugos teikimo sąnaudų, įskaitant pagrįstą pelną (t. y. kompensuojama nepermokant) ir
- viešosios paslaugos įsigyjamos ir kompensacija skiriama įgyvendinant viešojo pirkimo konkurso procedūrą arba, jei viešasis pirkimas nėra rengiamas, įmonės, kuriai patikėta teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugas, išlaidos kompensuojamos pagal įprastos gerai valdomos įmonės patiriamas išlaidas.

Pasirinkimo pagrindimas

3.	Ar finansavimą numatoma teikti / teikiamas tam tikroms pasirinktoms prekėms gaminti ar paslaugoms teikti arba tam tikriems pasirinktiems ūkio subjektams (-ui), t. y. ar finansavimo priemonė yra selektyvaus pobūdžio?	☐ Taip	☐ Ne	☒ Nevertinama
----	--	-------------------------------	-----------------------------	---

Pasirinktinis finansavimo priemonės taikymas (selektyvumas). Pasirinktinai taikomos finansavimo priemonės – tai priemonės, kurios yra skirtos atskiro regiono plėtrai (tame regione esantiems ūkio subjektams), atskiroms veiklos rūšims paremti (finansavimo / galutiniai naudos gavėjai – atskiro sektoriaus ūkio subjektai) arba tam tikriems tikslams įgyvendinti (finansavimo / galutiniai naudos gavėjai gali būti mažos ar vidutinės įmonės, naujos įmonės, tam tikrus projektus įgyvendinantys ūkio subjektai ir pan.). Šis kriterijus tenkinamas, kai vertinant projekto įgyvendinimo planus, tam tikrų ūkio subjektų projekto įgyvendinimo planai įvertinami geriau ir dėl to gauna finansavimą (skirtingai nuo blogiau įvertintų), o institucijos, spręsdamos dėl finansavimo skyrimo, naudojasi turima diskrecijos teise.

Pasirinkimo pagrindimas

4.	Ar finansavimas gali iškraipyti konkurenciją ir veikti prekybą tarp ES šalių?	☐ Taip	☐ Ne	☒ Nevertinama
----	--	-------------------------------	-----------------------------	---

Poveikis konkurencijai ir prekybai tarp ES šalių. Siekiant įvertinti, ar suteiktas finansavimas daro poveikį konkurencijai ir prekybai tarp ES šalių, būtina nustatyti finansavimo gavėjo (galutinio naudos gavėjo) teikiamų paslaugų ar gaminamų prekių rinką, žinoti, ar rinka yra liberalizuota ir joje vyksta konkurencija. Pats faktas, kad ūkio subjekto konkurencinė padėtis, palyginti su kitais konkuruojančiais ūkio subjektais, pagerėja jam gavus ekonominės naudos, kurios jis nebūtų gavęs įprastomis verslo sąlygomis, rodo, kad konkurencija gali būti iškreipta. Jei finansavimas yra teikiamas vietinio pobūdžio veiklai paremti (pavyzdžiui, kirpyklai, kurios klientai yra tik miestelio gyventojai), šis finansavimas paprastai neveikia prekybos tarp šalių. Tačiau būtina žinoti, kad finansavimas ūkio subjektui gali veikti prekybą tarp šalių ir tais atvejais, kai konkretus ūkio subjektas

⁵ Plačiau žiūrėti čia: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/public_services_en.html.

⁶ Plačiau galima susipažinti [Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2003 m. liepos 24 d. sprendime Altmark, C- 280/00, EU:C:2003:415.](#)

⁷ [Komisijos komunikatas dėl Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių taikymo kompensacijai už visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimą \(2012/C 8/02\).](#)

neeksportuoja savo teikiamų paslaugų ar gaminamų prekių. Gali pakakti fakto, jog aptariamomis paslaugomis ar prekėmis apskritai prekiaujama su ES šalimis.

Pasirinkimo pagrindimas

II. Išvados dėl valstybės pagalbos (ne)buvimo

Pažymimas vienas langelis. Pagrįstais atvejais, kai neįmanoma ar netikslinga rengti atskirų projektų finansavimo aprašų skirtingomis sąlygomis, gali būti pažymėtas ne vienas langelis. Tokiu atveju pastabose paaiškinama, kokioms sąlygoms esant ir (ar) kuriai daliai veiklų taikomi valstybės pagalbos / ne valstybės pagalbos reikalavimai.

☒ Pagal priemonės veiklą ar poveiklę / projektui nebus / nėra teikiama valstybės pagalba (žymima, jei į nors vieną I dalies klausimą atsakyta neigiamai).

☐ Pagal priemonės veiklą ar poveiklę / projektui bus / yra teikiama valstybės pagalba (žymima, jei į visus I dalies klausimus atsakyta teigiamai).

☐ Pagal priemonės veiklą ar poveiklę / projektą remtinės veiklos nebus laikomos valstybės pagalba, tačiau ja gali tapti (žymima, jei į nors vieną I dalies klausimą atsakyta neigiamai, tačiau pastabose nurodyta, kad tam tikrus aspektus reikia nuolat stebėti dėl rizikos finansavimui tapti valstybės / *de minimis* pagalba). Pagrindžiant pasirinkimą nurodomi tolesni veiksmai ir numatomos rizikos valdymo priemonės.

Pasirinkimo pagrindimas

Pagal pažangos priemonės Nr. 11-002-02-11-01 „Gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą“ veiklos „Pažangių ir įrodymais pagrįstų technologijų sveikatos sektoriuje diegimas“ poveiklę Nr. 3.3 „Genomo tyrimams atlikti reikalingos įrangos įsigijimas ir tyrimų atlikimas“ planuojamas projektas, kurio vykdytojai, įgyvendindami suplanuotą veiklą, veikia kaip nacionalinės sveikatos sistemos dalis, jų veikla grindžiama solidarumo principu ir nėra priskirta ekonominei veiklai. Tiesiogiai atitinka Komisijos pranešimo dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje vartojamos valstybės pagalbos sąvokos (2016/C 262/01) 24 punktą.

(vertintojo pareigos, vardas, pavardė)

(parašas)